

Sygn. akt II USK 617/21

POSTANOWIENIE

Dnia 23 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania Z. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o prawo do świadczenia przedemerytalnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 23 sierpnia 2022 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 27 stycznia 2021 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 27 stycznia 2021 r. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 28 stycznia 2020 r., którym zmieniono zaskarżoną przez ubezpieczoną Z. M. decyzję organu rentowego i przyznano ubezpieczonej prawo do świadczenia przedemerytalnego od dnia 8 czerwca 2019 r.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że ubezpieczona, urodzona w dniu 2 marca 1964 r., legitymująca się stażem pracy wynoszącym 35 lat, 1 miesiąc i 22 dni, złożyła w dniu 7 czerwca 2019 r. wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego. Od dnia 1 kwietnia 2017 r. do dnia 31 października 2018 r. ubezpieczona zatrudniona była na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Umowa ta została rozwiązana za wypowiedzeniem przez pracodawcę z powodu likwidacji stanowiska pracy. Od maja 2018 r. do dnia 13 listopada 2018 r.

ubezpieczona była członkiem rady nadzorczej gminnej spółdzielni. Z tego tytułu zgłoszona została do ubezpieczeń społecznych. W okresie od dnia 3 grudnia 2018 r. do dnia 3 czerwca 2019 r. zarejestrowana była w Powiatowym Urzędzie Pracy z prawem do zasiłku dla bezrobotnych. W okresie tym nie odmówiła podjęcia pracy. Sąd Okręgowy, odwołując się do orzecznictwa uznał, że posiadanie przez ubezpieczoną statusu członka rady nadzorczej gminnej spółdzielni przez okres 13 dni po ustaniu stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracownika przy spełnieniu pozostałych warunków nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego nie może stanowić przeszkody w przyznaniu jej tego świadczenia.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że brak bezpośredniego związku czasowego między ustaniem stosunku pracy a pobieraniem zasiłku dla bezrobotnych nie stanowi negatywnej przesłanki przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego. Ustawodawca w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 1867) nie posłużył się bowiem żadnym zwrotem wskazującym na konieczność bezpośredniego następstwa zdarzeń w postaci ustania stosunku pracy i pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Tym samym pozostawanie, po ukończeniu zatrudnienia, jeszcze przez 13 dni w stosunku ubezpieczeniowym z tytułu członkostwa w radzie nadzorczej nie niweczy spełnienia przez ubezpieczoną przesłanek prawnomaterialnych dla nabycia prawa do spornego świadczenia.

Organ rentowy w całości zaskarżył skargą kasacyjną wyrok Sądu Apelacyjnego, wskazując w podstawach skargi na naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 2 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, przez błędną wykładnię i ustalenie, że brak bezpośredniego związku czasowego między ustaniem stosunku pracy ubezpieczonej a pobieraniem zasiłku dla bezrobotnych nie stanowi negatywnej przesłanki przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie

odwołania oraz o zasądzenie od ubezpieczonej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na potrzebę rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości. Istotne zagadnienie prawne skarżący ujął w formie następujących pytań: - czy w świetle treści art. 2 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, mając na uwadze cel przepisu oraz dotychczas wydane orzecznictwo, wymóg pobierania zasiłku dla bezrobotnych przez co najmniej 180 dni jest spełniony jedynie w przypadku, gdy świadczenie na rzecz ubezpieczonego następuje bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, czy też brak bezpośredniego związku czasowego między ustaniem stosunku pracy ubezpieczonej a pobieraniem zasiłku dla bezrobotnych nie stanowi przesłanki negatywnej przyznania osobie ubezpieczonej prawa do świadczenia przedemerytalnego.

W ocenie skarżącego wydana na gruncie powołanych przepisów uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2013 r., III UZP 2/13 (OSNP 2013 nr 21-22, poz. 256), nie wyeliminowała wątpliwości prawnych powstałych na tle przytoczonego we wniosku zagadnienia prawnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy

przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłankach wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., tj. występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości.

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym jest bowiem zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Ponadto, istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w

kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na twierdzeniu o istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 31/18, LEX nr 2508113; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365). Powołanie się na tę przyczynę kasacyjną zakłada więc nie tylko wskazanie przepisu prawa i stwierdzenie, że - w ocenie skarżącego - wywołuje on wątpliwości. Konieczne jest również wykazanie, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, wyjaśnienie na czym one polegają, ich uzasadnienie, a także wskazanie rozbieżnych wariantów interpretacyjnych, z odwołaniem się do dotychczasowych poglądów orzecznictwa i dostępnego piśmiennictwa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, LEX nr 2497706), a w szczególności przytoczenie i poddanie analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 123/17, LEX nr 2496319).

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzić należy, że skarżący nie zdołał wykazać występowania w sprawie wskazanych przez siebie przesłanek przyjęcia

skargi kasacyjnej do rozpoznania. Przypomnieć trzeba, że w odniesieniu do przesłanek do nabycia przez ubezpieczoną prawa do świadczenia przedemerytalnego wątpliwości budziła jedynie okoliczność posiadania przez nią statusu członka rady nadzorczej spółdzielni przez okres 13 dni po ustaniu stosunku pracy z przyczyn nie dotyczących pracownika, a więc to czy istniał bezpośredni związek czasowy między ustaniem stosunku pracy ubezpieczonej a pobieraniem zasiłku dla bezrobotnych (art. 2 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych). Wykładnia art. 2 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych była już wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co zauważa sam skarżący. W wyroku z dnia 4 marca 2009 r., II UK 274/08 (OSNP 2010 nr 19-20, poz. 243), przyjęto, że zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych, podjęte po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn zakładu pracy, a przed rozpoczęciem pobierania zasiłku dla bezrobotnych, nie wyklucza nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 5 w związku z ust. 3 ustawy. W wyrokach z dnia 23 maja 2012 r., I BU 15/11 (LEX nr 1215398), z dnia 3 lipca 2012 r., II UK 323/11 (Monitor Prawa Pracy 2012 nr 11, s. 606-607), czy z dnia 7 marca 2013 r., I UK 244/13 (LEX nr 1620442), Sąd Najwyższy przyjmował prawo do świadczenia przedemerytalnego po co najmniej 6-miesięcznym pobieraniu zasiłku dla bezrobotnych, bez potrzeby wykazywania ciągłego pobierania tego świadczenia po rozwiązaniu ostatniego stosunku pracy. Także zawarcie po ustaniu zatrudnienia umowy zlecenia uznano za brak przeszkody w nabyciu prawa do świadczenia przedemerytalnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2017 r., II UK 141/16, niepubl.). Analogicznie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w sprawie, w której ubezpieczony po rozwiązaniu umowy o pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy) krótkotrwale podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2014 r., I UK 244/13, LEX nr 1620442). Wprawdzie w orzecznictwie Sądu Najwyższego reprezentowane było także odmienne stanowisko podkreślające, że warunek pozostawania „nadal” zarejestrowanym jako bezrobotny (art. 2 ust. 3 pkt 1 ustawy) wyznacza bezpośredni i następny związek między ustaniem stosunku pracy a uzyskaniem statusu bezrobotnego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 r., I UK 437/11,

OSNP 2013 nr 11-12, poz. 135). Jednakże - jak zauważa to sam skarżący - w późniejszej uchwale z dnia 2 lipca 2013 r., III UZP 2/13, Sąd Najwyższy przyjął, że okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych, określonego w art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, nie musi przypadać bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn wymienionych w art. 2 ust. 1 ustawy. Powyższy pogląd powtórzył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 stycznia 2014 r., I UK 244/13 (LEX nr 1620442) oraz z dnia 5 kwietnia 2016 r., II UK 165/15, LEX nr 2025781). Również w uchwale z dnia 19 lipca 2022 r., III UZP 3/22 (niepubl.), Sąd Najwyższy stwierdził, że okres 180 dni pobierania zasiłku dla bezrobotnych z art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych nie musi przypadać w całości wyłącznie po ostatnim zatrudnieniu ubezpieczonego oraz po rozwiązaniu umowy o pracę z przyczyn ekonomicznych, jeżeli zachodzą okoliczności określone w art. 73 ust. 3 lub 5 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 690).

W związku z powyższym skarżący nie zdołał wykazać, że zachodzą przesłanki uzasadniające rozpoznanie skargi kasacyjnej, wobec czego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

[as]